

‘Regels gaan voor het doel’

Uit angst voor fraude gaan subsidies niet naar de beste projecten, maar naar de meest ‘bureaucratische’.

door **Annemieke van Dongen**
en **Cyril Rosman**

LEIDEN - Waar komen de honderden miljarden aan Europese subsidie terecht? In een EU waar sommige landen vooral hun best lijken te doen dat in het ongewisse te laten, is Nederland het beste jongetje van de klas. In totaal is vorig jaar in de EU vijf miljard euro aan subsidies niet volgens de regels besteed, maakte de Algemene Rekenkamer gisteren bekend. Nederland is relatief transparant over de besteding van Europese subsidiepotjes. De regels voor verantwoording zijn streng. Op het oog onzinnige projecten die flinke subsidies uit Brussel krijgen, zijn immers slecht voor het imago van Europa. En voor het imago van de betrokken politici. Toch is het ook in Nederland niet moeilijk om uitwassen te vinden van het subsidiebeleid. „Waar gehakt wordt, vallen spaanders”, verklaart Willemien den Ouden, hoogleraar staats- en bestuursrecht aan de universiteit van Leiden en gespecialiseerd in de wetgeving rond Europese subsidies. „Het gaat om enorme bedragen, via tientallen regelingen en duizenden projecten. Met subsidiegeld worden hele mooie dingen bereikt, maar er komt ook geld terecht bij heel rare projecten. Bovendien blijkt de boekhouding vaak niet op orde. Door incidenten komt steeds meer nadruk te liggen op de verantwoording van al die projecten. Dat is een leven op zich gaan leiden. Het aanvragen van een Europese subsidie is

Europese subsidies

Rond de begrotingstop in Brussel belicht deze krant waaraan miljarden aan Europese subsidie in Nederland worden besteed. Vandaag de laatste aflevering van de serie.

vanwege alle eisen die gesteld worden, mega-ingewikkeld geworden. Je moet een professional zijn om daarmee om te gaan.” Dat kan fraude tegengaan, maar het heeft volgens de hoogleraar ook een andere bijwerking. De subsidieverstrekkers voor nieuwe projecten - in Nederland vaak de ministeries en provincies - worden steeds voorzichtiger. „Je ziet dat ze steeds meer voor veilige projecten kiezen; projecten waarvan je weet dat ze aan alle criteria voldoen en die hun verantwoor-

“ **Projecten waar geen gedonder van komt hoeven niet per se de meest innovatieve te zijn**

prof. mr. Willemien den Ouden

ding achteraf goed op orde zullen hebben. Want daar komt in ieder geval geen gedonder van. Maar die projecten hoeven niet de beste of de meest innovatieve projecten te zijn. Rechtmatigheid wordt belangrijker dan doelmatigheid.” Meer dan driekwart van het totale EU-budget, dat op de begrotingstop in Brussel vandaag stevig onder vuur ligt, gaat op aan subsidies. Een groot deel van die subsidies komt al lang niet meer terecht bij de ontvangers voor wie ze ooit waren bedoeld.

Landbouwsubsidies zijn na de Tweede Wereldoorlog bedacht om Europa voor een nieuwe hongersnood te behoeden. Om arme streken binnen de EU te helpen ontwikkelen, zijn structuurfondsen ingesteld. Nog steeds gaat veel geld naar boeren en achtergebleven gebieden. Relatief is dat aandeel de laatste jaren echter steeds kleiner geworden. De rijke landen als Nederland snoepen ook miljarden uit de structuurfondsen. Een groeiend deel van de landbouwpot wordt uitgegeven aan plattelandsbeleid. Zo ontvangen kerken, hondenclubs en fierljepverenigingen in Nederland subsidie omdat ze zouden bijdragen aan de ‘leefkwaliteit op het platteland’. Dat bleek begin deze week uit onderzoek van deze krant.

Blijkbaar verdwijnen subsidiepotjes niet als hun doel is bereikt (‘geen honger meer’). Er wordt gewoon een nieuw doel gezocht (‘leefkwaliteit op het platteland’). Waarom gaat dat zo? En waarom moeten subsidies voor lokale projecten als skatebanen en gemeenschapshuizen via Brussel lopen? Het beeld van de EU als bureaucratisch, geldverslindend circus wordt zo gevoed.

„Subsidies zijn een fijn instrument voor politici”, verklaart Den Ouden. „Europa gebruikt subsidies om de lidstaten te sturen.

■ **Willemien den Ouden, hoogleraar staats- en bestuursrecht: „Europa gebruikt subsidies om de lidstaten te sturen.”**

Het Europees parlement vindt het bijvoorbeeld belangrijk dat kinderen fruit eten op school. Dan kun je natuurlijk een wet maken die schoolfruit verplicht stelt. Je moet wel maar afwachten hoe hard de lidstaten hun best gaan doen om die wet uit te voeren. Je kunt ook een schoolfruitsubsidie-regeling instellen: gewoon geld geven aan hen die willen meedoen. En dan zie je dat het opeens wel van de grond komt.” Maar ook de macht van de verstrekker van de subsidiepotten kent grenzen. Brussel mag de grote lijn bepalen, de lidstaten willen zelf kunnen bepalen waar de nadruk ligt: innovatie of infrastructuur, platteland of stad; en dus aan welke eisen projecten moeten voldoen.

Den Ouden: „Elk land wil het geld dat het afdraagt aan de EU zoveel mogelijk naar zichzelf laten terugvloeien. Politici vinden het belangrijk dat het beschikbare geld opgaat. Anders gaat het terug naar de gemeenschappelijk pot in Brussel.” Scherpe controles zijn dus nodig, maar Den Ouden waarschuwt dat we niet moeten overdrijven. „Met al die eisen voorkomen we dat in Italië gekke dingen gebeuren met ‘ons’ geld. Maar we zullen in de toekomst een reële kijk moeten houden op de Europese subsidies. Dat is een grote uitdaging voor de Europese Unie.”

BN bndestem.nl/binnenland
DeStem Eerder afleveringen in deze serie zijn online terug te lezen

Ex-vakbondsman deed poging tot afpersen als ‘Robin Hood’

DEN BOSCH - Een amateuristische en knullige poging tot afpersing door een intelligente man die bekend stond om zijn voortdurende strijd tegen sociaal onrecht. Deze contradictie kwam gisteren tijdens de rechtszaak tegen Willem Linders in Den Bosch centraal te staan. Rechtbankvoorzitter M. Waals hoopte op een verklaring van de gevallen voorzitter van FNV Bouw. „Het is zo mal wat er gebeurd is. Dit lijkt helemaal niet bij u te passen.” Linders kon zich alleen aansluiten bij deze opmerking. Hij heeft geen verklaring voor de misstappen waarmee hij in twee weken tijd zijn carrière en reputatie om zeep hielp. De officier van justitie eiste daar bovenop nog twaalf maanden cel, waar-

van zes voorwaardelijk. In juni vorig jaar ontving een 79-jarige plaatsgenote van Linders in Veghel een brief van een anonieme afzender. De vrouw werd gesommeerd 20.000 euro in een envelop te stoppen en deze in een plastic tas van Em-Té te stoppen en op een specifieke plek in Veghel te deponeren. De schrijver presenteerde zich als ‘een soort Robin Hood’ en waarschuwde de vrouw niet naar de politie te stappen.

► **Volgens Linders’ advocaat hadden de acties van zijn cliënt alles in zich van een kamikaze-actie**

pen. De vrouw nam het schrijven niet erg serieus. Ze stapte naar haar bank voor advies en werd doorverwezen naar de politie. Die vroeg de vrouw een envelop met neggeld te droppen op de aangegeven plaats. Een dag lang posten op de aangegeven plek leverde echter niets op.

Toen kreeg de vrouw een tweede brief. Hierin werd ze nog dwingend gesommeerd om mee te werken en er werd 25.000 euro geëist. Dit keer kwam er wel iemand opdagen op de plek die door de politie in de gaten werd gehouden. De man gedroeg zich verdacht, keek ‘spichtig’ om zich heen. Hij loerde in de struiken, maar vertrok uiteindelijk onverrichterzake. Agenten volgden

hem. Het bleek te gaan om Willem Linders, een 52-jarige man met een onberispelijke staat van dienst, werkzaam geweest bij de Marechaussee en op dat moment nog regiobestuurder bij de FNV. Een dag later werd Linders min of meer op heterdaad betrappt toen hij een derde brief postte. Deze brief werd bij het legen van de postbus onderschept. Om de dreiging kracht bij te zetten, was er een kogel toegevoegd. Linders

► **Linders heeft geen verklaring voor de misstappen waarmee hij zijn carrière en reputatie om zeep hielp**

werd opgepakt en verhoord. Hij bekende direct.

Volgens Linders’ advocaat hadden de acties van zijn cliënt alles in zich van een kamikaze-actie. „Ieder mens snapt dat je op deze manier onherroepelijk gepakt wordt. Mijn cliënt weet niet wat hem hiertoe gebracht heeft. Wat wel duidelijk is dat hij maatschappelijk al erg is getroffen. Zijn carrière is naar de knoppen en hij is zijn geloofwaardigheid kwijt. Hij is beschimpt en digitaal gelycht. Hij zal het stempel van afperser altijd houden. Dit is een groot persoonlijk drama.” Linders zelf stelde dat niet zijn eigen lot, maar dat van zijn familie en het slachtoffer hem de meeste zorgen baart. Uitspraak over twee weken.